

DUIJS

voorbeelden van opdrachten rond 'onderzoekscompetentie' (volgens OVUR)

1. woordenschattoefening : (kleine opdracht) – ik kom een woord tegen dat ik niet onmiddellijk versta : hoe ga ik tewerk ? – Fettnäpchenwetthüpfen (Annett Louisan)
2. grammaticaal onderwerp: (iets groter onderzoek) - ik bots op een moeilijk te begrijpen grammaticaal probleem en probeer daarvoor een oplossing te vinden – hoe ga ik tewerk? – bv. Wechselpräpositionen – schwache Substantive -
3. (omvangrijkere opdrachten) – aanzet binnen de klas – evt. studiewijzer - ...
 - a. context van liedjes (literatuur) – appreciatie/tekst - dieper inhoudelijk – maatschappelijke context (zo uitgebreid als de context van de leerling het toelaat)
 - i. Mia.
 - ii. Herbert Grönemeyer
 - iii. Nena
 - iv. ...
 - b. cultuur/literatuur: verbinding literatuur/film/geschiedenis
 - i. die Welle
 - ii. der Tunnel
 - iii. Am kürzeren Ende der Sonnenallee
 - iv. ...
 - c. gestuurde opdrachten (onderzoekscompetentie): zeer grote opdrachten (groepsopdracht) vanuit een externe opdrachtgever
 - i. organisatie van een busstrip
 - ii. organisatie van een citytrip
 - iii. veldonderzoek naar taalgebruik/dialecten/...

Uitgewerkte voorbeelden verderop in het document.

OVUR: basis voor een onderzoek

1. Oriënteren:
 - a. stap 1: oriëntatie op het onderzoeksprobleem:
 - i. concreet – doelstelling – afbakening – mogelijkheid voor een onderzoek – inventarisatie van de gekende informatie
 - b. stap 2: formuleren van de onderzoeksvragen
 - i. hoofd- en deelvragen, eenduidig en concreet, vastleggen van de dataverzamelingsmethode
2. Voorbereiden
 - a. stap 3: maken van een onderzoeksplan
 - i. structuur bepalen – onderzoeksmethode bepalen – waar en wanneer? – taakverdeling – logboek?
3. Uitvoeren:
 - a. stap 4: verwerven van informatie
 - i. verzamelt en ordent informatie (d.m.v. de gekozen dataverzamelingsmethode)
 - b. stap 5: verwerken van informatie
 - i. beoordeling van de informatie (bruikbaar, betrouwbaar, relevant, ...), overzichtelijke voorstelling van de data
 - c. stap 6: beantwoorden van de onderzoeksvragen en formuleren van de conclusies
 - i. beantwoorden van hoofd- en deelvragen, evt. toetsing van de gevonden gegevens aan literatuur of ander onderzoek, formuleren van conclusies, eigen mening
4. Rapporteren:
 - a. stap 7: overdragen van informatie
 - i. tekst op basis van de gevonden informatie waarin je de bevindingen van het onderzoek neerschrijft / mondelinge presentatie ...
5. Reflecteren en bijsturen:
 - a. evaluatie van het onderzoeksproces
 - i. beoordeling van het eigen onderzoek en werkmethode, samenwerking binnen de groep (peer evaluation)
 - ii. reflectie over de uitvoering van het onderzoeksplan

Toegepast op een woordenschatopdracht (moeilijk te begrijpen woord?)

1. Oriënteren:
 - a. stap 1: oriëntatie op het onderzoeksprobleem:
 - i. **woord is onbekend, staat niet in een woordenboek, ken het woord niet – ik zou graag de betekenis van het woord weten – binnen de context van de tekst en indien mogelijk ook in een bredere context (woordvorming – nieuw/recent – uitgevonden – niet algemeen verspreid) – via het internet (zoekmachines) – geen kennis van het woord (enkel binnen de context van het liedje)**
 - b. stap 2: formuleren van de onderzoeksvragen
 - i. **wat betekent het woord? – is het uitgevonden woord of algemeen verspreid? – hoe is het woord ontstaan? - samenstelling? - data via het internet**
2. Voorbereiden
 - a. stap 3: maken van een onderzoeksplan
 - i. **(afhankelijk van de klasstructuur) structuur bepalen – onderzoeksmethode bepalen – waar en wanneer? – taakverdeling – logboek?**
3. Uitvoeren:
 - a. stap 4: verwerven van informatie
 - i. verzamelen en ordenen van informatie (d.m.v. de gekozen dataverzamelmethode) – **(via zoekmachines het woord zoeken, kopiëren van de contexten, velden, ...)**
 - b. stap 5: verwerken van informatie
 - i. beoordeling van de informatie (bruikbaar, betrouwbaar, relevant, ...), overzichtelijke voorstelling van de data **(waar vind ik de info? wat heb ik uiteindelijk gevonden?)**
 - c. stap 6: beantwoorden van de onderzoeksvragen en formuleren van de conclusies
 - i. beantwoorden van hoofd- en deelvragen, evt. toetsing van de gevonden gegevens aan literatuur of ander onderzoek, formuleren van conclusies, eigen mening **(antwoord formuleren van de hoofdvragen – conclusies formuleren – evt. eigen mening)**
4. Rapporteren:
 - a. stap 7: overdragen van informatie
 - i. tekst op basis van de gevonden informatie waarin je de bevindingen van het onderzoek neerschrijft / mondelinge presentatie ... **(volgens afspraken een tekst of een mondelinge presentatie maken over de bevindingen)**
5. Reflecteren en bijsturen:
 - a. evaluatie van het onderzoeksproces
 - i. beoordeling van het eigen onderzoek en werkmethode, samenwerking binnen de groep (peerevaluation) **(reflectie over het eigen onderzoek en de samenwerking binnen de groep – wat ging goed? wat kan er anders? wat kunnen we beter vermijden? waarvoor moeten we opletten? vergelijking met andere groepen?)**
 - ii. reflectie over de uitvoering van het onderzoeksplan **(is het plan gerealiseerd? afwijkingen?)**

Voorbeelden van woordenschatopdrachten:

- Fettnäpchenwetthüpfen (Annett Louisan): *An "Fettnäpchenwetthüpfen" hätten bestimmt alle Louisan-Fans ihre Freude gehabt, auch wenn der Song leider viel zu kurz ist.*
- Trittbrettfahrer (Kriminalistik): *Einbruch in KaDeWe - Zwei Trittbrettfahrer festgenommen*
- Mautpreller (Autobahnverkehr): *Leichtes Spiel für Mautpreller*
- Sanifair: *Toilettenreport Deutschland am Weltoilettentag / Beste öffentliche Toiletten 2008: Sauberes Geschäft bei Sanifair*
- Keulung: *Größte Keulung wegen Vogelgrippe in Deutschland*

Zie ook: <http://www.spiegel.de/thema/zwiebelfisch/> en het boek *Der Dativ ist dem Genitiv sein Tod* van Bastian Sick voor leuke columns over Duits, die een insteek voor een onderzoeksvraag kunnen zijn.

Toegepast op een grammaticaal probleem (nieuw of verdieping)

1. Oriënteren:
 - a. stap 1: oriëntatie op het onderzoeksprobleem:
 - i. **ik word geconfronteerd met een probleem – ik probeer te onderzoeken wat de logische/grammaticale verklaring voor het probleem is – het gebied wordt duidelijk afgebakend zodat het voor de leerling overzichtelijk blijft – afhankelijk van de beginsituatie wordt er een inventarisatie van de gekende informatie gemaakt (basisgrammatica – uitbreiding?)**
 - b. stap 2: formuleren van de onderzoeksvragen
 - i. **verklaring van het ‘fenomeen’ – zo concreet mogelijk ‘waarom?’-vraag formuleren - vastleggen van de dataverzamelmethode / opzoeken in een grammatica?**
2. Voorbereiden
 - a. stap 3: maken van een onderzoeksplan
 - i. **(in samenspraak met klas / afhankelijk van externe factoren) structuur bepalen – onderzoeksmethode bepalen – waar en wanneer? – taakverdeling – logboek?**
3. Uitvoeren:
 - a. stap 4: verwerven van informatie
 - i. **verzamelt en ordent informatie (d.m.v. de gekozen dataverzamelmethode) (via zoekmachines, volgens gekende Google-principes, ... - ordenen van info/bronvermeldingen - grammatica)**
 - b. stap 5: verwerken van informatie
 - i. **beoordeling van de informatie (bruikbaar, betrouwbaar, relevant, ...), overzichtelijke voorstelling van de data (wat heb ik gevonden? is dit voldoende voor een onderzoek? waar heb ik die info gevonden? is deze info betrouwbaar?)**
 - c. stap 6: beantwoorden van de onderzoeksvragen en formuleren van de conclusies
 - i. **beantwoorden van hoofd- en deelvragen, evt. toetsing van de gevonden gegevens aan literatuur of ander onderzoek, formuleren van conclusies, eigen mening (kan ik uit de verkregen informatie een antwoord op mijn vraag vinden? – kan ik mijn dataverzameling koppelen aan de gevonden grammatica-regels?)**
4. Rapporteren:
 - a. stap 7: overdragen van informatie
 - i. **tekst op basis van de gevonden informatie waarin je de bevindingen van het onderzoek neerschrijft / mondelinge presentatie ... (bevindingen in een heldere taal overbrengen op basis van de gevonden informatie getoetst aan spraakkunst)**
5. Reflecteren en bijsturen:
 - a. evaluatie van het onderzoeksproces
 - iii. **beoordeling van het eigen onderzoek en werkmethode, samenwerking binnen de groep (peerevaluation) (reflectie over het eigen onderzoek en de samenwerking binnen de groep – wat ging goed? wat kan er anders? wat kunnen we beter vermijden? waarvoor moeten we opletten? vergelijking met andere groepen?**

- iv. reflectie over de uitvoering van het onderzoeksplan (is het plan gerealiseerd? afwijkingen?)

Voorbeelden van grammaticale 'problemen':

- in

Eishockey / DEL

30.01.2009

Pratt geht in die Schweiz

Einen Tag vor Transferschluss in der DEL hat der von den Kölner Haien bis zum Saisonende freigestellte Verteidiger Harlan Pratt einen neuen Arbeitgeber gefunden.

Der Kanadier wechselt zu den Zürich Lions in die erste Schweizer Liga.

Nur wenige Stunden vor der 0:4-Heimpleite der Haie gegen den EHC Wolfburg war der 31-Jährige gemeinsam mit seinen Team-Kollegen Stephane Julien und Kamil Piros von der sportlichen Führung um Chefcoach Rupert Meister aus dem Kader achtmaligen deutschen Meisters gestrichen worden.

Massive Verkehrsbehinderungen und starke Lawinengefahr in der Schweiz

Airolo/Davos/Zürich (AP) Die Schneesituation auf der Schweizer Alpensüdseite hat sich in der Nacht zum Samstag weiter zugespitzt. Nach starken, zum Teil von Gewittern begleiteten Schneefällen gab es massive Behinderungen im Straßenverkehr. In den Bergen herrschte starke Lawinengefahr

- Mensch/Menschen

Schwere Explosionen im Zentrum Madrids

ETA-Bomben töten einen Menschen und verletzen vier.

Kate Winslet

"Die Nazi-Person musste ein Mensch werden"

Englische Zeitungen feiern sie als den derzeit "stärksten Filmstar ": Jetzt präsentiert Kate Winslet ihren Film "Der Vorleser" auf der Berlinale. Darin spielt sie eine ehemalige KZ-Wärterin, in die sich Jahre später ein Minderjähriger verliebt. WELT ONLINE sprach mit der Oscar-Kandidatin über die Tücken der Nazi-Rolle.

- **Deutscher/Deutsche/Deutschen**

Deutsche Frau, Schweizer Mann (2)

Können Schweizer und Deutsche sich lieben? Schwierig. Sehr schwierig. Doch Annette und Guido Mingels beweisen, dass es möglich ist.

Die Frau:

Wir sitzen im Café. Bis eben haben wir gestritten, jetzt sind wir erschöpft, angeschlagen wie Gladiatoren. Seit drei Monaten sind wir ein Paar. «Wünschst du dir nicht manchmal, du wärst bei deiner Freundin geblieben?», frage ich. «Nein», sagt er, «das nicht.» «Aber?» «Es könnte etwas weniger anstrengend sein.»

Anstrengend. Ich glaube, genau das war ich am Anfang für ihn. Fordernder als seine vorigen Freundinnen. Direkter, wenn mir etwas nicht passte. Die Schweizer Frauen, dachte ich in meinem ersten Jahr hier, sind alle sanftmütig. Leise, sogar wenn sie streiten. Selten aufbrausend, nie fluchend. Ich bin da anders. Besonders in der Liebe. Und besonders, wenn ich unsicher bin.

Wir stritten über Dinge, die wir gesagt oder verschwiegen hatten. Über den Ton, in dem eine Frage gestellt, den Blick, mit dem eine Antwort gegeben wurde. Wir stritten über Bücher, Politik, Musik. Wir stritten darüber, wer wen öfter anrief. Wer häufiger vorbeikam. Im Grunde ging es immer darum, wer wen mehr liebte. Meistens war ich diejenige, die den Streit begann.

Er hörte sich alles an und verstummte. Er hielt mich für hysterisch. Ich ihn für kühl. Was ich wollte, war die grösste Leidenschaft, die grösste Begeisterung. Ein Ich-liebe-dich-für-den-Rest-meines-Lebens.

Nicht, dass ich daran geglaubt hätte. Aber es hätte mir die Sicherheit gegeben, die ich zum Lieben brauche. Doch er ist Schweizer. Er sagte: «Ich hab dich gern.» «Gern!», rief ich. «Gern hat man Äpfel!» Er sagte: «Das sieht noch gut aus.» Und ich dachte: Gerade noch?

Wir verstanden uns nicht. Es waren nicht nur einzelne Wörter, die zu Missverständnissen führten. Es ist vielmehr das Temperament, das ein unterschiedliches ist und das auch die Sprache prägt. Die schweizerische Bescheidenheit, die sich in der Neigung zum Diminutiv, die Zurückhaltung, die sich in der Untertreibung ausdrückt - in der Liebe ist das Gift. Die will Enthusiasmus, Übertreibung, Masslosigkeit. Wenigstens am Anfang.

In unserem Freundeskreis gibt es einige Paare, bei denen die Frau Deutsche und der Mann Schweizer ist, und bei ihnen allen beobachte ich die gleichen Schwierigkeiten, die wir hatten. Aber fast alle halten durch. Die Frauen werden etwas zahmer, die Männer etwas impulsiver. Irgendwo in der Mitte trifft man sich. Wie in anderen Beziehungen halt auch. Nur der Anfang, der ist ein bisschen anstrengender.

Der Mann:

Es gibt sehr viele Deutsche, und immer mehr von ihnen interessieren sich bekanntlich für ein Leben in der Schweiz. Es wird für Einheimische zunehmend schwieriger, ihnen auszuweichen. Sie sitzen rudelweise im Tram, bedienen uns im Restaurant, operieren uns auf der Intensivstation am Herzen. Oder sie sind Personalchef und entlassen uns. Wir riefen Arbeitskräfte, und es kamen Deutsche. So kanns gehen.

Ignorieren geht schon lange nicht mehr, man muss mit den Deutschen umzugehen wissen. Am besten, man heiratet eine. Ich behaupte: Die Liebe zwischen Schweizern und Deutschen ist möglich. Aber nur durch Unterwerfung.

Zentral ist die Sprache. Ein Schweizer, der eine Deutsche lieben will, muss Hochdeutsch lernen, sie aber kann es schon. Am Anfang heisst es also: zuhören. Jahrelang hatte ich Mühe, im Gespräch mit meiner Frau überhaupt zu Wort zu kommen. Sie liess keine Sprechpausen zu, respektive empfand die paar

Sekunden, die ich zum Starten eines Satzes brauche, als peinliche Stille, die sie sofort freundlich füllte. Da sie sehr interessant erzählen kann, wurde es für mich trotzdem nie langweilig.

Auch wichtig: Autofahren. Deutsche fahren sehr gern und sehr gut Auto. In Deutschland kriegen alle Kinder zur Geschlechtsreife ein deutsches Auto und einen Führerschein geschenkt. Ein Schweizer, der eine Deutsche lieben will, muss mit dem Auto leben lernen. Ein Wochenende in Paris? Mit dem Auto. Freunde besuchen in Berlin? Mit dem Auto, dauert ja nur zehn Stunden. Jahrelang hat mich meine Frau gar nicht ans Steuer ihres VW Golf gelassen.

Schwierig zu handhaben sind ferner Geburtstage. Deutsche sind seit Auschwitz ein Volk ohne Gott und feiern deshalb als Ersatz die weltlichen Feste sehr stark. Ein Schweizer, der die Liebe einer Deutschen will, muss sie zum Geburtstag enorm generös beschenken.

Was Gefühle betrifft, so muss man sehr viele zeigen, darf aber nicht allzu viele zurückerwarten. Deutsche Dichter haben die Romantik erfunden, damit war die Sache für die Deutschen erledigt. Eine Deutsche zu lieben, ist ein einsamer Job.

Was übrigens nicht geht, ist die Liebe zwischen einem deutschen Mann und einer Schweizer Frau. Das führt direkt in die Sklaverei und kommt meines Wissens in der Wirklichkeit auch gar nicht vor.

Zie ook: <http://www.spiegel.de/thema/zwiebelfisch/> en het boek *Der Dativ ist dem Genitiv sein Tod* van Bastian Sick voor leuke columns over Duits, die een insteek voor een onderzoeksvraag kunnen zijn.

Toegepast op een groter onderzoek (omvangrijker, grondiger, andere methodes, met een studiewijzer, ...)

1. Oriënteren:
 - a. stap 1: oriëntatie op het onderzoeksprobleem
 - b. stap 2: formuleren van de onderzoeksvragen
2. Voorbereiden
 - a. stap 3: maken van een onderzoeksplan
3. Uitvoeren:
 - a. stap 4: verwerven van informatie
 - b. stap 5: verwerken van informatie
 - c. stap 6: beantwoorden van de onderzoeksvragen en formuleren van de conclusies
4. Rapporteren:
 - a. stap 7: overdragen van informatie
5. Reflecteren en bijsturen:
 - a. evaluatie van het onderzoeksproces

Voorbeeld 1: liedjesteksten interpreteren

MIA. – Was es ist: - aanzet via clip op YouTube

Herbert Grönemeyer – Mensch: aanzet via tekst

...

Voorbeeld 2: verbindingen literatuur/film/cultuur/geschiedenis leggen en onderzoek uitvoeren

Mogelijkheden:

- *formuleren van een onderzoeksvraag op basis van een filmfragment uit:*
 - *Sophie Scholl / Die Welle / Operation Walküre / Das Experiment / Das Wunder von Bern*
 - *Der Tunnel / Das Leben der Anderen / Good Bye Lenin / Am Kürzeren Ende der Sonnenallee*
 - ...
- *Formuleren van een onderzoeksvraag a.h.v. een boek*
 - *Wolfgang Herrndorf: Tschick (multiculti, aanrader!)*
 - *Thomas Brussig: Am kürzeren Ende der Sonnenallee (jong zijn in de DDR)*
 - *Benjamin Lebert: Crazy (jong zijn en gehandicapt)*
 - *Hanns-Josef Ortheil: Die Moselreise en Die Berlinreise (reisdagboeken van een kind) reisbrochure maken die de reis reconstrueert meer dan vandaag.*
 - ...

Voorbeeld 3: organisatie van een busstrip / citytrip / veldonderzoek / ...

Op vraag van een externe opdrachtgever, grote opdrachten in groep in functie van ...

(uitwisselingsproject, e-mailproject, stadsbezoek, ...)